

14/5

Idealisten Simenon

GEORGES SIMENONS senast till svenska översatta bok *Snön var smutsig* (Bonniers, 15,50) är en "vanlig" roman, inte en deckare. Scenen är en fransk (eller belgisk) stad under den nazistiska ockupationen; "hjälden" är en nitton års yngling, brutaliserad och förhärdad genom uppfostran och miljö, son till ägarinnan av en bordell, där en stor del av bokens händelser utspelas. Aldrig har Simenon gått längre i grå och hårda skildringar av last, mord och hor; ondskan och snusket blir ibland kväljande. Men i denna bok framträder också med ovanlig tydlighet hur nära Simenon står de stora katolska författarna, hur avskyn för det smutsiga livet utnyttjar i tro på frälsning och försoning. Den gemene Frank förvandlas, sedan han genom medvetet avskryvda och för honom själv vidriga handlingar löpt linnan ut, till en människa som känner kärlekens under av evig gemenskap. Den flicka mot vilken han begått sin största synd besöker honom i det tyska fångelse; att de älskar varandra blir en övervinelse av den väntande döden. Flickans far, i sin förlåtande rättfärdighet en vagare och större Maigret, en Gud i mänsklig förklädning, ordnar det möte som utlöser den definitiva känslan av lycka och trygghet, en himmelfärd före avrättningen. Romanen är det mest användbara belägget för den av skilda kritiker framförda tolkningen att Simenon bör ses som religiös idealist. Men förvisso finns hos denne lysande begåvning flera möjligheter, större spännvidd, än hos de mera dogmatiska och troende skildrarna av den fördärvades väg till ljuset. Det är inte sällan man kommer att tänka på Dostojevskij vid läsning av denna skakande och fascinerande bok.

HERBERT TINGSTEN

D · N

15/5 1956

Sydstatsbourbonernas metoder och utsikter

Bourbonerna, denna av Mencken förmodade beteckning för de urkonservativa, särskilt i Södern, kan tyckas vara ett dåligt namn på de socialgrupper som mest aggressivt håller på olikställighet och rasdiskriminering. Det finns sannerligen ingenting förnämt och furstligt över denna grupp. Den består till övervägande del av den fattiga sydstatsbefolkningen — i Södern kan man trots det stigande välståndet ännu tala om fattigdom — av småbönder, oorganiserade arbetare, småhandlande, tjänstemän. Men här finner vi dem som "ingenting lärt och ingenting glömt". Här tror man ännu på den vita rasens överlägsenhet och talar med stolthet om det vita väldet, de metodistiska och baptistiska predikanterna bevisar med bibeln i handen, liksom kalvinisterna i Sydafrika, att Gud hänvisat de svarta till en tjänande ställning, politikerna, lystna efter röster, förklarar den högsta unionsdomstolens liberala utslag vara en följd av kommunistiskt inflytande. Fruktan för negrerna, socialt, ekonomiskt, sexuellt, är starkast bland dem som känner sig hotade vid en fri tävlan; den växer delstat för delstat i proportion till negrernas andel i befolkningen.

Hur stor denna grupp av oförsonliga är kan naturligtvis inte närmare beräknas. Vad som i dagligt tal kallas Södern omfattar omkring femton stater, från Virginia i nordost till Texas i sydväst, med 25 miljoner invånare, varav drygt en tredjedel negrer. Men det är i kanske hälften av dessa stater, och särskilt i den djupa Södern från Syd-Carolina till Louisiana, som rasförhållningarna dominerar opinion och politik. Även i dessa stater finns — det visar skilda omröstningar — många som vill följa en liberal linje; den konservativa majoriteten är emellertid så stark och så aktiv att de tveksamma och kritiska anpassar sig med mer eller mindre dåligt samvete, och utåt framstår enigheten som total och orubblig.

De fem miljonerna negrer i Norden kan kraftigt påverka unionspolitiken; de har framgångsrikt tjänstgjort som pådrivare främst inom det demokratiska partiet. Kan inte de — låt oss säga — tio miljonerna oförsonliga i Södern utnyttja sina röster för att skaffa sig en liknande ställning? Nej, det är inte gärna möjligt — detta är en kärn-

punkt i samtidens amerikanska politik. Skälen här för är flera, och det skulle föra för långt att ingående utreda dem. Ett skäl är sydstatsbourbonernas koncentration till ett fåtal stater, ett annat därmed sammanhängande skäl att de måste verka för ett enpartisystem inom dessa stater, ty eljest kan den stora och numera till stor del röstberättigade negerminoriteten bli tungan på vågen.

Men det kanske viktigaste är helt enkelt att Södern inte längre framstår som en central politisk maktfaktor. Under årtiondena efter inbördeskriget var det demokratiska partiet närmast ett sydstatsparti, som i krislägen kunde vinna unionsmakten genom att appellera till de missnöjda folkgrupperna i norr. Denna taktik har, i samband med regionala och sociala förskjutningar i befolkningen, lyckats så väl att de unionella valstriderna numera främst gäller Norden och Västern. Franklin Roosevelt skulle ha segrat under alla valen 1932—1944, även om samtliga sydstater röstat republikanskt; blott Truman 1948 behövde ett fåtal elektorsröster från Södern. Det är nästan otroligt att de fem eller tio stater som är beredda att rösta blott på rasfrågan skulle kunna bli den utslagsgivande marginalen vid ett unionellt val. Och att ta någon större hänsyn till deras uppfattning vore för demokrater likaväl som för republikaner att riskera ett katastrofalt avfall i norr och väster. Tankbart är att en del stater i Södern som ren protest röstar republikanskt eller för ett tillfälligt tredje parti av samma typ som dixiekraterna 1948, men vågmästare kan Södern inte bli.

Bourbonernas kamp är därför politiskt hopplös, och det är deras ledare väl medvetna om. Vad det gäller för dem är inte att segra, utan att så länge som möjligt uppskjuta det fullständiga nederlaget. För denna taktik finns ganska stort utrymme. Högsta domstolens utslag gäller formellt endast det enskilda fall som föreligger till avgörande; en statlig myndighet eller tjänsteman kan inte ådömas straff annat än vid vägran att lyda en direkt anvisning från domstolens sida. Därjämte är kringgående rörelser lätt planerade. Man kan exempelvis reellt bevara segregationen i skolorna genom att i stället för rasstreckat införa prövning med

hänsyn till elevernas förmåga eller möjligheten att transportera dem till skolan. Samma syfte kan vinnas genom att — såsom den djupa Söders stater genom författningsändring förberett — skenbart förvandla statsskolorna till privata skolor. Det finns intet tvivel om att unionsdomstolarna kommer att täppa till dessa

Senator Eastland från Mississippi: "Den 17 maj förstördes Förenta staternas författning genom att högsta domstolen bröt mot dess grundsatser och förklarade integration rättslig... Ni behöver inte lyda någon domstol som ger ett sådant utslag. I själva verket är det er skyldighet att trotsa den." (12 aug. 1955). "Vårt land har inträtt i ett skede av domstolstyranni... Domstolen har anpassat sig efter en radikal kommunistvänlig politisk rörelse... Den allmänna meningen är lagen, ty ingen lag kan ha någon kraft som ej har den allmänna meningens styrka bakom sig." (26 jan. 1956).

håll i den nya ordningen så snart de genom process blir konstaterade; detta fullständiga av utslagen 1954 och 1955 måste emellertid ta flera år i anspråk.

Hot och påtryckning mot enskilda — liberala vita och negrer som håller på sin rätt — utgör en kompletterande motståndsmetod. De vita "medborgarråden" utövar här en verksamhet vars omfattning och effekt det är svårt att bedöma med stöd av de strödda vittnesbörd som framkommit. Ofta hävdar de vita i Södern — som påstår sig "känna" negrerna i grund, fastän de har att göra med dem blott som tjänare och underlydande — att även de svarta är mot desegregationspolitiken; en rad undersökningar visar att dessa påståenden är oriktiga. Självfallet betonar negrerna, då de vågar deklarerat sin åsikt, sin glädje över utvecklin-

gen mot likställighet. Att den vita opinionen även i Södern är delad kan däremot inte bestridas; ungdomen synes genomgående vara mindre påverkad av rasfördomar och rashöghärd än de äldre.

Övergripping och våldsdåd, som väckt lika stark avsky i USA som i Europa, har redan förekommit under detta kritiska skede. De är blott ett fåtal i jämförelse med det antal lynchningar som för några årtionden sedan var normalt, lynchningar som av ledande sydstatspolitiker försvarades och av stora nordstatsgrupper sågs med likgiltighet — det anger utvecklingens riktning. Att desegregationen skall fullföljas och helt genomföras, det står efter de senaste årens förändringar — snabbare och större än någon för ett årtionde sedan kunde tänka sig — utom varje debatt.

Den ryska pressen

15/5

har haft en rad uttalanden om Sovjetdelegationens besök i Sverige. Den "reaktionära" tidningen Dagens Nyheter och "dess kvällsupplaga Expressen" har självfallet såsom organ för vissa "emigrantkretsar" klandrat besöket och givit oriktiga uppgifter om Ryssland. De tidningar som företräder välsinnade "officiella kretsar" i Sverige, såsom Svenska Dagbladet och Morgon-Tidningen, har på ett "värdigt" sätt besvarat dessa förgiftningsförsök. Även stats- och utrikesministrarna har varit välattrade; särskilt understryks att statsministern talat om hur imponerad han är av undervisningssystemet i Sovjet.

Den "respektabla" svenska pressens förhoppningar om att ryssarna skulle få nyttiga lärdomar av den svenska riksdagens sedvänjor tycks dock inte ha gått i uppfyllelse. Izvestija framhåller särskilt att debatten vid de ryska delegaternas besök försiggick i en halvtom sal, att de närvarande inte hörde på talarna, utan tvärtom gick fram och tillbaka och samlades i grupper under "ett oavslutligt sorl". Först vid omröstningen fylldes salen av röstande, som därefter hastigt skyndade ut igen. Nej, här fanns tydligen inte mycket att lära.